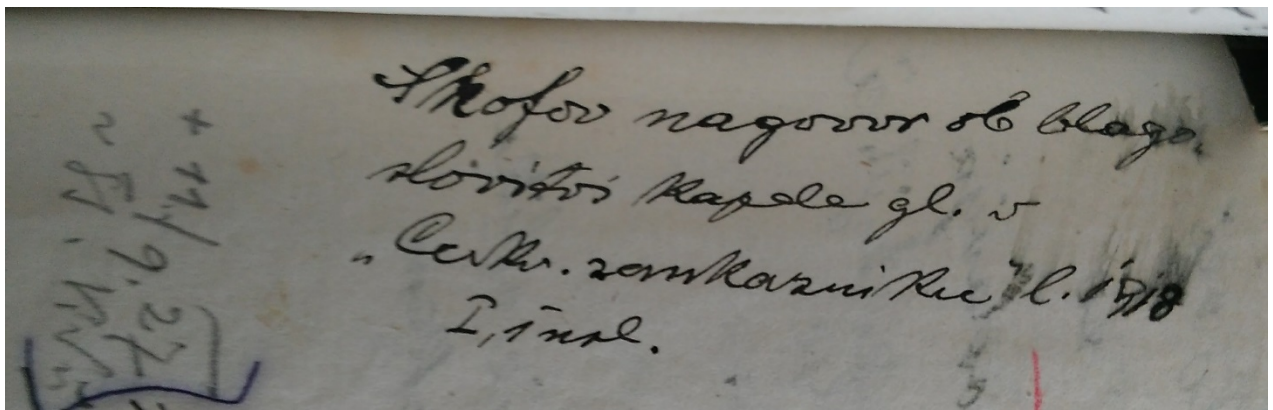

KRONIKA

župnije Sv. Lovrenca na
Dravskem polju

Originalni del zapisa kronike iz obdobja obstajanja taborišča
Sternthal v o
bdobju 1914 - 1930,

Laxaret v Herišču.

Ko je 28. julija 1914 izbruhnila vojška in Avstrija napadla Srbijo in je končno ta vojška postala svetovna vojška, ki je trajala do 28. novembra 1918, je bilo v tej vojski umorjenih več milijonov in tudi ranjenih okoli toliko, je bilo treba postrobiti na bolnišnice ali laxarete.

Tako bolnišnico so postavili na posestvu Herištal, ki je blizu našega kolodvorca, iz kolodvorca hja prii, des 1/4 ure.

Tukaj je bilo več skupin barak, ali več oddelkov. Oddelke so imenovali po krajih na ktere je bil določen.

1. Oddelk je imel ime Dunaj, na severno stran železnice. 2. Klatova na to mesto (Klatau).

V tem oddelku so bili sami sifilitični judi. Ta oddelk je bil na severni strani železnice proti in najbližje kolodvorca.

3. Boleslava, ali Mlada Boleslava - Jungbuntau. Ta je bila na južni strani železnice in določena na Čehe iz mesta Boleslava.

4. Halic, kjer je bila bolnišnica

5. Rusko saborišče, proti vasi Kiverce v župniji

Hajdina, ki je bilo na Ruse, ruske rjehitke. 7. Vrbovica (Wrochowitz) - Ruski, v 8. Kuba gora - Kusenberg.

6. Cerkev s pokopališčem, ki so jo blagoslovili

prevršeni knezoškof eksceleca Mikhael Napotnik dne 24. oktobra 1914. Ta cerkva s pokopališčem je še v župniji Hajdina.

Tri blagosloviljariji so bili pričujoči duhovniki: Dr. Janez Tomazič, kanonik blaega kapitla v Mariboru kot tajnik mesto iKofovega kaplana, Martin Jurekovič, pujski prot in dekan, Janez Toman župnik na Hajdini, Ivan Ladravec, župnik pri sv. Lovrenecu na Dravskem polju, Peter Pij

Wakselj, kustos in Miraril v Pljuju, Bazily Hurdudytik begunc iz Galicije, Malorus, župnik Lbarc na izhodni Galiciji, je staroval na Gori, katolski duhovnik pa očerjen, priden in učen mox, ki je meševal po rusko staroslovensko, in je po staroslovensko celoat meševal v naši župni cerkvi.

Moje naporn oblagi
krombri napole gl. v
Cerki. zombani ki kl. 1899
2. 9. 1914.

11/9. 27
28. 1914

Alojzij Lagaj, kaplan pri sv. Lovrencu na Drav. polju, od l.
 1918 kupnik pri sv. Janžu na Dravskem polju, Jožef Ormiz,
 kaplan v Cirkovcih; P. Rafael Trucina franciškanski
 province hercegovacke, kot vojni ~~kaplan~~ ^{višji} zelo pridni
 kurat, Janex Lobe, (Ribaričan), kočevski vojni kurat
 duhovnik ljubljanske škofije, Andrej Kobelj, vojni ku-
 rat za Madjare in nadškofije Erlau nadgerstem. O tem je
 posebnost, da je rojen Slovan, Slovaki, kar tudi kaže ime,
 pa ni imel več slovanste zavednosti, bila mu je umorjena
 z madjarskim šovinizmom, ker se je smatral za
 Madjara.

V tem taboru je bil general in so bili drugi višji in
 nižji častniki in vojaki. General je imel sicer neko
 nemško ime, pa je bil rojen Hrvat, pa se ni upal
 gerirati kot tak, ko polomu Austrije pa je postal
 general I.H.P.

V taborišču je bilo veliko kence od rdečega krivca,
 in so tudi nosile na rokavih rdeče krivce, pa niso
 bile katke nune, ampak so bile — prostake.

In takih oseb je bilo v vojski gnjile Austrije veliko.
 In še na to je prav, da je ta gnjiloba propadla.

Ko je Austrija propadla, ni bilo več nikoga, robe,
 nega vodstva v njem, bilo je odprto brez straže,
 zato je ljudstvo kradlo in kradlo, letkmovali so,
 kolo ho več nakradel.

Ker je Italijan zasedel Trst, Gorico, Vipavsko, dolina
 do Raketka, karaj tudi Postojno, je prišlo več
 tisoč okoli 4000 beguncev iz Primorja, ki so
 našli v tem taborišču zavetje in jih je Jugoslavija
 vedrjevala do maja 1920. in še dalje do 1921 ^{in se splošno} dalje.
 Med tem se je nastavila tukaj plebarna.

Najameim še to: V tem taborišču je bila
 električna luč na režijo taborišča. Zato se je velika
 svetloba vidla daleč okoli, po vsem Dravskem
 polju.

spise in po druze: ali je zato, da dosedajeni, Red
 ostane nespremenjen, ali pa da se v 52. mestu
 dosedajnjega 2. in 3. odstavka glasi: "Do lastnik
sedezna muerje, je vsak redci prost ter se
zopet odda". Tako bi carkeu, ki po izgubi
 druz. obligacij vna strovo nobenih rednih
 dohodkov, vraj nekaj vec vedrter dobila.
 Taid glasovanja je bil: ogromna vecina,
 celo vecina lastnikov oir. najmanj kot
 sedezas je glasovala za spremembo.
 Tako spremeni, Red se je nato s postoi
 lom in glasovalnimi poslami v red presto-
 ril prej. Kn. K. ordinariatu, ki ga je
 odobril in potrdil dne 21. jul. 1929, st. 1284.
 Nekaj bolj frodoglavih oseb je sicer uokodilo
 iara zabavljalo ali malo porogovililo ob
 licitacijah izpazujenih sedezas, a to se
 konceno pomirili; velika vecina pa
 je bila itak se prej za to sprejembo.
 Deo gratias!

V Zgor. Peterjak sta Simon. Marija Terink, h. 56. 30,
 dala pred kiro postaviti Kapelico Prece,
 madeire, ki je bila 26. junija blagorodljiva.
 Zal da no na zunanji stene slabe slike!

1928

Dolga, mda vna je Trojale do 28. marca, maj
 marel, deceren, poleti vrocina in nisa, 29. jul.
 procesij za dec, a je prišel rala 14.-12. sept.
 Vinogradi so nastavili, kot se dolgo ve,
 a nisa in dec pred Trojadrjo sta jo dec,
 mirala. - Vinogradu s Tomazem je zupnik
 dal zasaditi po pravilih, ki so se sigolala,
 75 na svoje stroške vinarijo nauovo po.
 kriti a starnitom ter napraviti strelvod,
 kar ga je stalo v celom 5.500 din.
Obuvitelj v. misijona od 10. do 15. marca sta
 vodila jezuita-patra M. Tuzsak in juvee
 Priotor iz Lubljane. Vpeljalo se je ob Tjpi,
 ciki, Apokrofotvo moz (in fantov)? za kar

se je prijavilo go moš. fantov.
 Pred n. Birno je bil ^{Kij} farn. patrona sv. Lovreca
 nad velikim oltarjem prenovljen, poslačen
 (deloma obrar tudi popravljen) in ob tem
 izdelano strogo okence v zidu za glavo
 svetnika, da pride zlati bož do svetca na
 njegov oltarju. Delo je izvršil pomočnik
 Franca Zamuda v Križevcih - Robnik. Za vsak
 920 din so darovali dobrotniki. Dekl. Marijca
 družba je dala stavbu obnoviti in poslati
 Kij Brezmadene, na temi ob demni vsaki
 za 480 din.

L. Birno je 22. maja opravil prevos. m. m.
 Kuesstorf S. Andrej Karlin.

Oprij je bila tudi poslačena in posrebovana
 velika monofranca za 800 din. Gospodinja
 učiteljica Marija Osovjakova, velika dobrotni
 nica cerkve, je vela k temu veliko prispe
 vala, kula stroga misijona, ampak ji
 tudi se oskrbala nove platnene pte za
 3 oltarje, za velikoga tudi popravlja,
 dala oltarni blasivici novo prevleči.
 Nabavil se je nov platicek ubodija s tem
 platno vezeno.

Junijsa meseca je začela makolka Gospodarska
 aka združba vzdrževati tudi mimo
 redno dnevno avtohrano avtozvo wed
 Polječanami in Strijem, ki je za te
 kraje velike koristi.

Tabornice v Strmicih

(K. str. 77/8).

Vleposostvo Strmice - Stenatal - je začet
 kom vojne država kupila od vrhovništva
 skega Nemca - postojarka Hellina, ki je
 pa pozneje s tem - razvočetnem - de
 jem prišel na ni. Država je za to veliko
 vojno tabornice ozir. lazaret zgradila po
 leg elektricne centrale za razvočetjavo in
 vodovoda tudi kanalizacijo ter naložila
 ki je posila po celom tabornice. Za dušo
 nastavitvo je bila postavljen velikanpa

Franz von Hellin (gl. Povz. knj. Tom. II, 267/10, str. 1).

baraka - cerkev in a vsem potrobnim
 opremljena; dolga s. 55 m in blizu 10 m široka.
 Jeseni 1925 je bila podrti zadnja zidovnja,
 l. 1928 pa ostavljena. Vojaska uprava je uvedla
 za lazareti, kjer je smiralo toliko ranjenikov
 in bolnikov, veliko vojasko pokopališče
 vredi goveda njegovelodas od ta bovin, kjer
 so ločeno pokopali katoličane, pravoslavne,
 protestante, žide in muslimane. Na zahodnem delu so pokopanim
 postavili lepe cementne spomenike z napisi,
 drugod pa la lesene križe vsin. z napisi,
 druga z napisi, ki pa seveda propagirajo,
 da se že danes ^{mnogo} smalokaterom mladin s
 tem delu probav ne da dojeti podat,
 kor. Kraška pokopališka cerkev (gl. str.
 27), zidana s moderniziranim baroku, s
 marmornatim oltarjem in sčeviki, dleki,
 mimi skri itd. je podrobno opisana s 70,
 vrn knezovskofa ekspedice D. Mikaela
 Napetnika ob blagorovitosti iste s. Cerkev
 zankarstva l. 1918, I, 1 ml. Dolžnost države
 bi bila vretakot, da se razkume za vado,
 zevanje tega velikega pokopališča
 vojnih artef in njegova cerkvice, ker
 nica bo kveda sre razgato. Kaveljane
 vasi se pa nahajajo daleč proti.

Belgrovska laboratorije. Kot vojni Kurat
 je s tem lazaretu m. dr. uskrj čara deloval
 zelo nadarjeni drko vnik gubjanke skofje
 večkratni doktor, bivši profesor Tercijan,
 ste akademije na Dunaju. Za časa savroffe
 Belgrada po Avstrijah je bil menda celo
 že določen ali vsaj rasen kandidat za
 nadškofa belgrajškega; a kmalu po shtodu
 ošod je padel na lastni fronti. Bil je
 to Dr. James Andolšek; par ur pred smrtjo je pa
 in vopnau Kuratu fraura zagovratku Ter opavre
 n. spoved.
 Poleg vetrnih stčanov, seter so bile tu tudi vske setre mariborske

Begunske tabornice

Carareti ukupjen, pa se je v tem mestu barak
 Primorske, pa tudi od drugega, ki so morali
 26. decembra 1918 zapustiti begunske tabornice
 v Brucku ob Lifi, ter so se razselili l. 1919
 preselili v Strinice. Tu je dr. dr. zanje bil
Gjedrsko solo. Ker je bilo begunec od
 razselitve okrog 4000 (gl. str. 98), je razumljivo,
 da je bila sola - nastanjena v veliki
 'solški baraki' blizu kapelovir. cerkve -
 barake severno. razdaljo od gradice,
 zelo velika. Tuj je imela po tovnih
 podatkih sol. sodstva:

v sol. letu 1918/19 v 6 razredih 13 v. porednic.	671	str.
" 1919/20 v 6 razr. in 4 v. poredn.	912	razredov - 311 " leta
" 1920/21 v 6 razr.	303	- 188 "
" 1921/22 v 4 " do 2 razr.	181	- 121 "
" 1922/23 v 2 "	105	- 58 "
" 1924/25 v 2 - 1 - 2 "	54	- 33 "
" 1925/26 " 2 "	35	- 31 "
" 1926/27 " 2 enemu "		} blizu solške kst 1926.
" 1927/28 " " "		

Do je bila l. 1925 solška baraka predana
 in podata, se je sola preselila v opere,
 isto barako vzhodno od gradice.

Na tej soli je službovalo naslednje uistojeno
 osebje: Ivanici Topira, Vuga Viktorija, Kriš
 Korba, Komarči Valerija, Gulim Milka, Hebrni
 Marija, Jurčin Leopoldina, Stritar Albin,
 Benič Mauricij (sol. sodp.), Andrejčić Ljau,
 Sinigoj Jf., Trost Josip, Lirok Amela, Kriš,
 nič Viktorija, Rusijan Ambrož (sol. sodp.)
 kateheti so pa bili: Jf. Kriš in civil. tumač
 tuk. rojak Martin Bauman, sploš. zupnik iz Čat
 na Koroškem (tu murl 145. 1920), Merivarič,
 p. Marko Fischer J. C., p. Elekt Ramler J. M. kapel.
 Janke Verbojnovič, Fran Rije Jf. Rof, Ljau.
 Amon, zupnik Franc Brunter.
 Zadnja uistojena na bila uaduit. Richard Benja

do l. 1926 in nato Margareta Sussal, ki je odšla v Švicijo.

Begunci so se polegoma vračali na svoje domove na Primorje, deloma pa odšli v Prekmurje, kjer so blizu Selnice Leudove dobili dovoljenja za novo naselbino, zato je bilo taborišče begunjske Komitije je vse paramente in druge cerkvene predmete, ki so se rabili za službo božjo v cerkvi-barabi, prisodila župnijski cerkvi, pa so ostali hranjeni v gradcu, dokler je obstajala šola, da se je mogla za solarje vsaj vsaj opraviti služba božja. Posamezne begunjske družine pa so ostale v barakah še do 1928 in se dalje, dokler niso bile vse barake prodane in podate.

Kakor vojno taborišče, tako je tudi begunjsko taborišče imelo svoje lastno družno pastirstvo z lastnimi maticami. Po slomu Avstrije ob li, Koidauji vojaškega taborišča je njegov matični urednik postal vojaški oblast (za podatke se je treba obrniti na Bundesministerium für Inneres - Militär-Matrikeabteilung, Wien III. Mariahilferstr. 22), cerkvene matice begunjskega taborišča pa je prevzel kar. Kn. šk. ordinariat v Mariboru v drambo.

Rusko taborišče Wranglovec.

Velik del taborišča je država l. 1920 prepustila nekim beguncem - Wranglovi armadi, ki je imela tu celo svoje vojaško šolo in 3 duhovniške pravoslavne. Kara država jih je vse sadrže, vata, a si. majnikom 1922 je bilo tudi to taborišče opuščeno, Rusi pa so se razkropili po državi.

Štanišče po likvidaciji taborišča.

Večpovestvo a gradcu in vsi baraki ter napravami je nato od države kupil žravec Čuček, indonzijski (vinski trgovec in fabrikant sampaupa) v Trzinu. Ker pa je večinoma kupnine stal dolžan, ni smel dalje prodati, ampak se je obvezal, da bo v barakah vjedal razne

industrije - hotel je postati mal jugoslovanski hotel
 (lovit vel. industrije v prvih Nemcih). Toda se
 njegove pogodbe v raznih "kompanijah" niso
 bile posebno redne in so rodile tozbo za tozbo, ki
 jih je vse qual do zadnje instance pa - izgubil;
 imel je tudi slabo okolje za vodstvo, ravnanje,
 je bil razpisen slavofoč, upokojeni avst. častnik
 Wessely; kerel je vesno globlje v dolgeve ter
 i. jun. 1926 napovedal konkuro. Upravitelj Kon,
 Kurane mare je bil bivši minister Dr. Viktor
 Kukovec v Maertoru. Končno je 29. avg. 1928 kot
glavna uprava vse prevele ljudstva poro-
čilnica v Ljubljani, ki je sašla vedno bolj raspa,
 dajote barake razprodajati - v vsaki upravi
 sred, kar jih ni za Čuček razprodal. Inventar
 cerkvenih predmetov pa je bil končno izvršen
 razpisni cerkvi, ki je prejela:

- 1. Oltar cerkve barake (posreje podarjen od Kapucinskih
 mon. v Trnju za hišno kapelico),
- 2. Obhajilno mizo leseno (večji del izvirno župniški
 kapeli, manjši ostal za ograjo v porojilnici),
- 3. Klopi - preprode (deloma porabljene v. čitalnici za 12,
 druge, deloma razprodane za 381 št.),
- 4. Klečalnica (iz i. največji manjši klečalnik pred vel. oltar,
 jem, iz 2. pred postojal. (Križem),
- 5. 2 mize (i. oltarne s čitalnico kot inventarna, slabša
 v čitalnici)
- 6. 2 kabilni sprovozniki (boljša ob vel. oltaru, 2. pred oltar),
- 7. Kadilnica s čitalnikom; mal. mašni kalih in cibori
 ter portatile (slednje troje izvirno prae. škofijem
 za diaspoto),
- 8. mašni paramonti, kofjuraliji, gerilo (gl. po,
 velni inventarni sapronik - slabša, tu nego,
 Trebnj izvirno iz oltarne škofijem),
- 9. Oltarni zvonček ter vsi zvonci, ki je vial pred
 vratni cerkve-barake,
- 10. 6 medonih vsočnikov,
- 11. nočila za oltarne molitve,
- 12. pogrebni križ (pa se prevče postrodovan
 korpus - neraben); in slednji
 veliki oltarno slike M. B. z detotom iz kaple-
 barake, delo naimenovaneega makedga

Slika je s bivšim
vojnim tabornim. Cerkev
je je izročila tukajšnjim
Kato. prosvetnemu
društvu, kjer se na
sivi steni dobro
poda. Slika je tako
je kot oltarno go,
dobo v Kapeli -
baraki; adaj je s
primernam širokom
oknom.

~ Semeniška hiša ~

Dne 16. aprila 1914 umrla stolni dekan Dr. Fran
Mlakar, rojen v Ljubi v vasi št. 21, je bil dal
agraditi dolgo približno hišo nasproti novi
soli, kjer se je dobil prostor za pučo, merno,
rijo, ljudsko hranilnico in gospodilnico s dim.
kova dovrtano in mlekarno. Bilorejčke
28. str. 54) sadrže. V oporoki je je razpisal dijake,
mn semeniščan, kojega nasratelj je bil
dolga leta. Zavod je je imel na prodaj, in
bi jo prejinja leta cerkev lahko dobila za
za 40.000 din, pa se je odlašalo. Pomudnikov je bilo
vedno več, in končno je cerkev poleti
1926 od škofijstva dobila po kurirju sporočilo,
ako cerkev hiše ne vrame za 65.076 din, se
bo se isto nedeljo na dražbi prodala. Da
ne bi prišla v hišo kaka goščina ali nje
kaj slabega, je skupnik s poravnane s bo,
vojilnico in skupnom francosk Peroniam
izjavil priobanek na pomlto ter je 4. nov. 1926
bila podpisana krepna pogodba med škofij,
stom za dij. semenišče na eni strani, na
drugi pa cerkv. predstojnikom, naidstom
gospodilnice in mlekarnike sadrže ter ševci.

in sicer tako, da bi se z vrtinoma parcelama
(kri. št. 3, ter sl. št. 211 R. o. L. Lorraine parc. 4, 109 in
112) pride v last cerkve, a imajo kot servitutne
pravice zagotovljene: občina stanovuje za cerk,
voj lokal z dnevno dvostrano, mlekarstva
zadruga pa obratne prostore mlekarne pri
sopadnih vratih. Kupnina se plača v 10
letih, in sicer plača cerkev in mlek. zadruga
po 20%, občina in posejilnica po 30% kupnine.
Popravila s notranjosti mora vsak lastnik v
vojem delu sam oskrbeti, zunanja pa občina
po 40%, posejilnica po 40% in mlek. zadruga po 20%.
Ograjo organizovega vrta pa plača občina.
- Toda kmalu je občina odstopila, ker so se
za svoj del - menarijo - ni smela postaviti
v prostacim; morala bo torej ta del pre-
jzeti župnijska občina, torej cerkveno-
konkurenčni odnos; a to se čaka needitve.

~ Mlekarstva - sira

že pred vojno - za mlk. župnijska in drž. poslan-
ca Jožefa Čučina - je mlk. župnijska Biskopijska za-
druga poleg posejilnice naredila lepo mle-
karno, ki je pod nadzorstvom župnijskega
rejokega inšpektorja Martina Županca dobro
delala ter snovo malo neudno prodajala
celo v gradec. Po vojni so jo imeli raavi
najemniki v obratu več let. Ker je imela
lepe lokale in dober parni kotel, se je na
prigovarjanje mlk. inšpektorja
Kristofa iz Ljubljane l. 1926 ustanovila
posebna Mlekarstva zadruga z o. z., ki
je od Biskopijske - medtem likvidirane -
zadruga vse prevzela ter mlekarstvo na
novo opremila za 40.000 din ter začela
l. 1927 začela obratovati. Toda del zadržavil
je pokazal premalo zadržane zavestnosti pri
odlaji mleka, poslovanje fak. Pimper ml. je
bil od Kristofa premalo spajen v obratovanje,
Robijanu pa je bil l. 1927 prišla nad mlekarstvo

1. St. Janez Tomaric Kanonik
2. Martin Furkovic, pujski prost.
3. Janez Tomcen (rojen Ch) kupnik na
Gladini.
4. Iven Ladravec kupnik pu. v. Lot.
na dt. pol.
5. Versilij Kwidzdyk kupnik Zbarca
Galiciji; begunec.
6. P. Pij Vahselj.
7. Alojzij Lagaj; kapl. pu. v. Lot. u dt. p.
8. Jozef Okimic kaplan v Cirkovcih
9. P. Rafael Prizina fraticelan vojni kurac
10. Janez Lobe Sloverec, vojni kurac.
11. Andrej Kobiljak " "